

R. P. D.

LVDOVICI GOMES EPISC.

SARNENSIS, SACRI
Palatij Auditoris, Commenta-
rij in Iudiciales regulas
Cancellariæ.

*Ioannis Millai, ac aliorum Doctissimorum
virorum Adnotationibus illustrati.*

EIVSDEM,
Vtriusque Signaturæ Compendium.
Cum gemino Indice.

num. 22. 678
num. 29.

LUGDVNI,
Sumptibus Philip. Tinghi Florentini.

M. D. LXXV.

*episcopal comp. de sepulchris de sal y de
julibreteria*

PAVLO TERTIO, PONTIFICI

MAXIMO, EIDEMQUE OPTIMO,

Ludouicus Gomes Episcopus Sar-
nenfis Felicitatem.

BE E o ipso die, quo me studiorū ardētior cu-
ra incessit, beatissime Pater, nihil magis pre-
me tuli, neque ingenuo, ac studioso viro di-
gnius existimaui, quā otij sui, & studiorum
rationem optimis Principibus, sapiētibusq;
viris reddere. Hoc Aristoteles Alexandro, vterque, Plinius
Tito & Traiano, ac plerique veterum magno & excellēti
viri ingenio, maioribus suis præstiterunt. Gymnosophistæ
quoque, Indię sapientes, tantopere otium detestabantur,
vt non modò ipsi temporis rationem reddere, sed ab aliis
accipere cōsueuerint: qui priusquā edulia mensis appone-
rentur, adolescentes, ex diuersis officiis cōuenientes, inter-
rogare soliti erant, quid boni à Solis ortu, tūc vsque didi-
cissent: quisque nihil habebat respōdendum, impransus for-
tas extrudebatur: p̄ certo habētes id quod erat, sicut vir-
tutis laborem, ita lecleris otium esse ministrum. Nihilque
agendo homines (quod Cato dictabat) ad malè agendum
instrui. Quibus ego exemplis admonitus, cū Patavij, stu-
diorum causa agēs, aliquid fortè profecissem, illud in pri-
mis laboriosum opus Martino Georgio Veneto, clarissi-
mo vndecūque viro, cuius opera nō mediocrē Patavij lo-
cum sacram consecutus, dicandum duxi, & ibi nonnulla
conscripsi, quorum aliqua proximis diebus sub auspicio
Sacratissimi nominis tui in lucem prodire. Nunc verò su-
perest, Beatissime Pater, vt eius quōque temporis, quo iā
per vndecim annos in tuo Rotæ, Auditorio, veluti Dioge-
nes, dolium volui, computum tibi, & rationem reddam.
Quod quidē vt maturius à me fieret quæ nuper sum pol-
licitus, hæc qualiacunque Commentaria regularum Can-
cellariæ Apostolicę, quib. orbis Christian⁹ magna ex par-
te regitur, iure tibi illarum conditori dedico, atque offero,
qui vnus omnium Romanorum Pontificū etiam maiesta-
tem Sedis Apostolicę, iamiam collabentem, optimis insti-
tutis, atque ornamenti illustratam honorasti. Continent

R. P. D.

LVDOVICI GO-

MES HISPANI, EPISCOPI

SARNEN. SACRI PALATII

APOSTOLICI AUDITORIS,

utriusque signaturæ Referendarij, ac

sacræ Pœnitentiariæ Apostolicæ

Regentis, super Regulas Can-

cellariæ Apostolicæ iudi-

ciales quæ in Libro

Rotæ inscriptæ

sunt, Com-

menta-

ria.

Titulus, siue Rubrica Regularum.

REGULÆ, ORDINATIONES,

& constitutiones Cancellariæ

Apostolicæ.

ANTE QVAM particularem, & individuan
cuiuslibet regula interpretationem attingamus,
operari oportet, ut quædam in vniuersum, & per
transitum de intellectu, significationeque tituli
preafari. Nam veriores redduntur sermones nostri,
cum vniuersalibus prius cognitis, ad particularia descendimus, vt
dicit Philosophus primo Physicorum, quem iurisperiti multis lo-
cis sunt imitati, vt in l. pri. ff. de iust. & iur. & in l. j. ff. si cert. pet.
& in §. his itaque instit. de iust. & iur. & aibi sæpe, quem ordi-
nem, vt nos plenius imitemur, totum istum titulum siue rub. in s. a
questiones distribuendum putamus: quarum summa hæc erit.

A

QVÆ

LVDOVICI GOMES IN REG.

oper. no. nūt, cum simil. Et quia ista iam in curia omnibus
practicis tritissima sunt, amplius non insito,

COMPENDIVM PER QVAM BRE-
ue vtriusque signaturæ.

POSTREMO, quia regula ista de signaturæ ius-
titia loquitur, operæ præciū erit (cū fuerim,
non præcedentibus meritis à sanctissimo Do-
mino nostro papa Paulo. 1. 1. statim post ei⁹
promotionem vtriusque signaturæ gratia &
iustitiæ creatus referendarius) quædam hic breuiter, quæ
alias successiuo studio cumulaueram, ad dictam signatu-
ram iustitiæ pertinentia, pro intellectu regulæ adnotare.

Scribentes Quæ licet pro certo habeam ea viris consummatissimis
multo eas leuia videri posse, nō tamē omnino inutilia erunt. Quia
casabiles licitū videtur post multa seria dicta, labore fessis, media
font itineris statione ridere, ac leuia loqui: quod in prætoribus
Patetores & experimur, qui postquam operi arduo mentem & (vt ita
magis es dicam) cogitationem totam & phantasiā affixerunt: si
et suo ope quādo tædio affecti, ab eo opere animi causa diuertant,
et quo r- non ad ardua ilico, sed ad depingendas potius aues, vel
tanquam de alias res leues decurrūt, quibus animus tanta laboris in-
namque. tentione defatigatus paululum leuetur. Erunt igitur hæc
(si viris consummatis non placebūt) pro tyronibus, Referen-
darij officium gerentibus, quibus aliquando prodesse
volui, scripta. Nam vt dicit Hostien. in c. 1. verūcū. pro
futura per illum tex. vt eccles. benefic. multa scribentes
excusabiles sunt. Qui licet prouectis non in omnibus sa-
tisfaciant: nouitijs tamen prodesse possunt. Melius enim
Dicitur o- est teste Galeno, doctos onerare scitis, quā iuniores
ne e scitis fraudare docendis. Quanquam etiam spero summis vi-
vel us est ris doctis, ac forte meliori lectione grauatis, hæc leuia ali-
quā iunior quando iucundiora fore. Nam stomachus lautioribus ci-
res fran bis fastiditus sæpe oluscula & pisciculos appetit. Fateor
are do tamen ingenuē, vt ab istis temerarijs iudicijs me libera-
ctus. rem, sæpe calamum continuisse, ne aliquid in hac mate-
ria signaturæ scriberem, cū propter matetia difficult-
tatem, tum etiam propter styli eiusdem signaturæ fre-
quentem mutationem & varietatem, quæ adeo magna
est, vt quotidie nouas formas depromere videatur. Adeo
quod propter noua iura quæ in dies signaturæ depromit, di-
ci potest, Quod licet procurator vel aduocatus ex debito
conscientiæ